

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z HISTORII
W KLASIE 6 DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH
I EDUKACYJNYCH UCZNIÓW**

Każdy uczeń, który posiada opinię Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej o dysfunkcjach, jest oceniany zgodnie z indywidualnymi zaleceniami.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze po uwagę:

- indywidualne możliwości i właściwości psychofizyczne każdego ucznia,
- wysiłek wkładany przez ucznia w pracę,
- zainteresowanie przedmiotem,
- zaangażowanie ucznia na zajęciach.

Wymagania dla uczniów z dysfunkcjami ustala się indywidualnie w zależności od wskazówek i zaleceń przekazanych przez poradnię.

**Ogólne zasady dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb
i możliwości uczniów**

Specyficzne trudności w uczeniu się:

- zawsze uwzględniać trudności ucznia;
- w miarę możliwości pomagać, wspierać, dodatkowo instruować, naprowadzać, pokazywać na przykładzie;
- dzielić dane zadanie na etapy;
- nie zmuszać na siłę do wykonywania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność;
- dawać więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, udzielać instruktażu;
- podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć w materiały, niezbędne pomoce itp.
- włączać do rywalizacji tylko tam, gdzie uczeń ma szansę;

Dysleksja

- kontrolowanie stopnia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń;
- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszenie liczby zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużenie

czasu pracy;

- preferowanie wypowiedzi ustnych;
- umożliwienie przypomnienia wiadomości,
- opanowania napięcia emocjonalnego często blokującego wypowiedź;
- dawanie więcej czasu wykonywaniu prac szczególnie podczas samodzielnej pracy;
- sprawdzanie, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracać wielkość notatek;
- upewnianie się, że uczeń zrozumiał polecenia i instrukcje;
- zachęcanie ucznia by przedstawiał swój tok myślenia;

Dysgrafia:

- jeśli nauczyciel nie może przeczytać, zinterpretować pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam;
- dać uczniowi możliwość pisania drukowanymi literami lub na komputerze;
- strona graficzna pisma nie wpływa na uzyskiwaną przez ucznia ocenę

Dysortografia:

- oceniając prace pisemne brać pod uwagę ich treść, kompozycję, stronę stylistyczno-językową;

Nadpobudliwość psychoruchowa:

- poświęcanie uczniowi dużo uwagi, uczenie współdziałania, pracy w grupie;
- ustalenie zrozumiałych dla ucznia reguł;
- stosowanie zrozumiałego systemu pochwał i kar (życzliwa konsekwencja);
- wzmacnianie wszystkich przejawów pożądanego zachowania;
- wydawanie poleceń krótkimi, zdecydowanymi zdaniami;
- przekazywanie treści w jasnej, prostej i krótkiej formie (zadania powinny być krótkie);
- pomoc w zorganizowaniu świata wokół ucznia (usuwanie z otoczenia przedmiotów, które mogą go rozpraszać; w miarę możliwości podejmowanie działań według wcześniej ustalonego planu);
- wyznaczanie konkretnego celu;
- pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności;

- pobudzanie zainteresowań ucznia;
- angażowanie ucznia w konkretne działania;
- akceptowanie ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowanie się;
- przypominanie o regułach;
- zapewnianie uczniowi miejsca w pierwszej ławce, w towarzystwie spokojnego kolegi;
- skupianie uwagi dziecka na tym co najważniejsze;
- wskazywanie sposobów rozładowania napięcia emocjonalnego w trakcie zajęć;
- aktywizowanie uwagi ucznia do czynnego udziału w lekcji;

Problemy emocjonalne:

- stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań, wzmacnianie poczucia własnej wartości, samooceny, odpowiedzialności za własne działania;
- pomoc w nawiązywaniu pozytywnych kontaktów społecznych z rówieśnikami;
- wskazywanie sukcesów (nawet drobnych);
- kształtowanie motywacji do pracy;
- unikanie uwag krytycznych (zwłaszcza na forum klasy);
- nagradzanie wkładu pracy, nie tylko efektów;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- minimalizowanie napięcia związanego z sytuacją weryfikowania wiedzy, umiejętności;

Inteligencja niższa niż przeciętna:

- zapewnienie większej liczby ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność;
- podpowiadanie tematu pracy, częste podchodzenie do ucznia, ukierunkowywanie w działaniu;
- liberalne ocenianie wytworów ucznia;
- w ocenianiu zwracanie większej uwagi na wysiłek włożony w wykonanie zadania, niż ostateczny efekt pracy;
- w miarę możliwości pomaganie, wspieranie, podpowiadanie, dodatkowe instruowanie, naprowadzanie, pokazywanie na przykładzie;
- dzielenie zadania na etapy i zachęcanie do wykonywania pracy;
- dawanie więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, cierpliwe udzielanie instruktażu, uwzględnianie wolniejszego tempa pracy;
- stosowanie wzmocnienia pozytywnego i motywowanie dziecko do pracy;

Przedmiotowy system oceniania zawiera szczegółowe kryteria, które dotyczą wiadomości i umiejętności, jakie powinien opanować uczeń w ciągu roku nauki historii w kl. 6.

Punktacja za wykonanie zadań na sprawdzianach i testach:

0-29%	30%- 49%	50%-69%	70%-89%	90% - 97%	98%- 100%
niedostateczny	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

Ocenie podlega:

- wkład ucznia w przebieg lekcji w formie: wypowiedzi ustnych, pracy w grupach, pracy samodzielnej na lekcji
- odpowiedź ustna, (3 ostatnie lekcje)
- kartkówka (3 ostatnie lekcje)
- sprawdzian (praca klasowa),
- udział w olimpiadach, konkursach przedmiotowych.

Sprawdziany (prace klasowe) i zapowiedziane kartkówki są obowiązkowe. Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian (prace klasową), zapowiedzianą kartkówkę to powinien ją napisać lub zaliczyć w formie odpowiedzi ustnej (decyduje nauczyciel):

- jeśli nie była to dłuższa nieobecność na najbliższej lekcji,
- w przypadku dłuższej nieobecności najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły (termin ustala uczeń z nauczycielem).

Uczeń ma prawo do jednorazowej poprawy oceny ze sprawdzianu, w przypadku oceny niedostatecznej ma obowiązek poprawy oceny.

Nieprzygotowania do lekcji.

Uczeń ma prawo dwukrotnie w półroczu zgłosić przed rozpoczęciem lekcji nieprzygotowanie bez ponoszenia konsekwencji. Nie dotyczy to sprawdzianów (prac klasowych), zapowiedzianych kartkówek i lekcji powtórzeniowych. Zgłoszenie nieprzygotowania nie upoważnia ucznia do braku pracy na bieżącej lekcji.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej:

1. Uczeń lub jego rodzice ubiegający się o podwyższenie oceny zwracają się z pisemnym wnioskiem (np. za pośrednictwem Librusa) do nauczyciela danych zajęć w terminie 3 dni roboczych od otrzymania informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej.
2. O uzyskanie wyższej o jeden stopień niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej mogą ubiegać się wszyscy uczniowie, o ile spełnią następujące warunki:
  - a) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie może być niższa niż 80 % (z wyjątkiem długotrwałej choroby ucznia);
  - b) wszystkie nieobecności na zajęciach z danego przedmiotu muszą być usprawiedliwione;
  - c) uczeń przystąpił do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela sprawdzianów lub popraw.
3. Uczeń spełniający wszystkie warunki przystępuje do sprawdzianu (lub innej formy, którą wyznaczy nauczyciel) obejmującego materiał określony w wymaganiach edukacyjnych na ocenę, o którą się ubiega.
4. W przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków, o których mowa w pkt 3 wniosek ucznia/ rodzica zostaje odrzucony, a nauczyciel informuje o tym ucznia lub/i jego rodziców.
5. Termin sprawdzianu, który powinien się odbyć najpóźniej na 3 dni przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej, ustala nauczyciel.
6. Podwyższenie przewidywanej oceny rocznej może nastąpić w przypadku, gdy ze sprawdzianu przygotowanego przez nauczyciela uczeń uzyskał minimum 80% punktów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Uczeń nie opanował podstawowego materiału rzeczowego, terminologii historycznej. W sposób błędny formułuje oceny i wysuwa wnioski. Nie posiada umiejętności umiejscawiania w czasie i przestrzeni. Popełnia poważne błędy chronologiczne. Poziom wiedzy i umiejętności uniemożliwia mu kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia.

Ocenę celującą na półroczu/ koniec roku otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania w stopniu pełnym.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492, • postać: Krzysztofa Kolumba, • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie, • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii, • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522, • postaci: Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia, • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami, • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w., • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana, • wskazać na mapie terytoria opanowane przez Hiszpanów i Portugalczyków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka, • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych, • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę, • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453, • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód, • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych, • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd azteckiej stolicy, • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację, • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent, • formułować argumenty w debacie.
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leonarda da Vinci. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: człowiek renesansu, teleskop. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu). <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego

	<p>(renesans),</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie wynaleźnia druku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, za pośrednictwem jakich środków w średniowieczu przekazywano informacje. 	<p>Kopernika, Galileusza.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści, • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu, • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech, • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu, • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie, • porównać średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata. 	<p>uniwersalizmu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
3. Reformacja w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517, • postać: Marcina Lutra. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luterński), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński), anglikanizm, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jana Kalwina, Henryka VIII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg reformacji w Europie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1555, • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem, • postanowienie pokoju w Augsburgu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: protestanci, • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do powstania anglikanizmu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1536, • główne założenia kalwinizmu i anglikanizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza, • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji, • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w., • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech, • sformułować wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację, • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi.

				<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech. 	
4. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja, • przyczyny zwołania soboru trydenckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli, • cele istnienia zakonu jezuitów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie, • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>, • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów, • przedstawić działalność jezuitów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna, • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum, • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza, • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego, • ustosunkować się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji, • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów, • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
5. Czasy zygmunto-wskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, • ramy chronologiczne czasów zygmunto-wskich i złotego wieku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525, • postać: Albrechta Hohenzollerna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność królowej Bony, • scharakteryzować politykę prowadzoną przez 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon kawalerów mieczowych, • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i>, • omówić politykę Zygmunta I Starego wobec Imperium Osmańskiego i Mazowsza, • zinterpretować obraz <i>Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie</i>, • ocenić politykę

	<p>złoty wiek.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa rywalizujące o Inflanty. 	<p>Zygmunta I Starego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta. 	<p>wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej, • przedstawić okoliczności wybuchu pierwszej wojny północnej, • wyjaśnić, jak zakończyła się pierwsza wojna północna. 	<p>prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta,</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
6. Tolerancja religijna w Polsce	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolegia jezuickie, jidysz, • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików, • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich, • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Sejm Czterech Ziem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra, • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich, • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
7. Gospodarka dawnej Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sptaw zboża, flisacy, system folwarczno-pańszczyźniany, • znaczenie prowadzenia 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w., • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska

	<p>folwark, pańszczyzna, spichlerz,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy. 	Zachodniej i Europy Wschodniej.	<p>i Zachodem Europy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • motywy, którymi kierowała się szlachta powiększając folwarki, • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańsk w państwie polsko-litewskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańsk na rozwój gospodarczy państwa, • analizować dane statystyczne. 	<p>badania historycznych dla poznawania przeszłości.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego, • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności, • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami, • opisać los chłopów w XV i XVI w., • opisać, jak spławiano zboże do Gdańsk. 	<p>w państwie polsko-litewskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec mocne i słabe strony Gdańsk jako miasta portowego, • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie, • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: włoszczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, • główne postulaty zawarte w dziele <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Akademia Zamojska, arrasy. • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu, • przedstawić dokonania największych polskich twórców literatury pięknej epoki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>.
9. Unia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia unii 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu między 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zwołania 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikają różnice w

lubelska	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczypospolita. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<p>lubelskiej.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczypospolita Obojga Narodów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą, wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy. 	<p>Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii, wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów. 	<p>polsko-litewskiego sejmu do Lublina.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmu w Lublinie, scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę. 	<p>ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej.
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczypospolitą w XVI w., postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1574. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego, przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczypospolitą w drugiej połowie XVI w., opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji, wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą, omówić panowanie Henryka Walezego, dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
11. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Zygmunta III Wazy, lata panowania dynastii Wazów w Polsce. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego elekcja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1587, postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, warunki rozejmu kończącego wojnę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka smuta, dymitriada. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego, ocenić postępowanie Polaków na terenie

	z 1587 r. zakończyła się wojną domową.	z Moskwą. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hetman, • motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją, • wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę władców Szwecji, • dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw. 	państwa moskiewskiego, <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obraz i na jego podstawie przedstawić przebieg bitwy pod Kłuszynem.
12. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim byli Kozacy, • dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-tureckiego oraz konfliktu polsko-szwedzkiego w latach 1626–1629, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1620, 1621, 1626, 1627, 1629, • postać: Gustawa V Adolfa, • warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Rzeczpospolitą i Turcją w XVI w., • wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Koniecpolskiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją, • określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczypospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obrazy i na tej podstawie zaprezentować przebieg bitwy pod Cecorą i Chocimiem, • ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy.
13. Powstanie Chmielnickiego	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648, • postacie: Bohdana 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • warunki ugody Zborowskiej 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie

	<p>Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków. 	<p>na Ukrainie.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy, • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie. 	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego, • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r., • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski, • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych. 	<p>i postanowienia ugody w Perejasławiu.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków, • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego, • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wchodziła się Moskwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie. 	<p>zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie, • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.
14. Potop	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660, • postacie: Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana, • dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się punktem zwrotnym wojny ze Szwecją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r., • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie, • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją, • przedstawić przebieg 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667, • postacie: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem ugody w Perejasławiu a wybuchem wojny Rzeczpospolitej z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego, • ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczpospolitej.

			oblężenia Jasnej Góry, • dostrzec wpływ postawy wojsk szwedzkich na zmianę stosunku polskiego społeczeństwa do Szwedów.	najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-moskiewskiego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą.	
15. Kryzys Rzeczypospolitej	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1668, • główne postulaty programu reform Jana Kazimierza. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „złota wolność”. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i>, • wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady <i>liberum veto</i>. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności, rokosz, • jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej, • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., • wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1652, 1658, 1665, 1666, • postać: Jerzego Lubomirskiego. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667, • wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w., • dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działalność polskiego sejmu w XVII i XVIII w., • przedstawić reakcję szlachty na projekt reform państwa zaproponowany przez Jana Kazimierza, • ocenić sytuację Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
16. Wojny z Turcją	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1683, • postać: Jana III Sobieskiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • co zdecydowało o wyborze Jana Sobieskiego na króla 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odsiecz Wiednia. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1673, 1699, • warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: jasyr, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Kara Mustafy. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielki wezyr. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności elekcji z 1669 r., • przedstawić przebieg 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego, • opisać sytuację Rzeczypospolitej pod rządami Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • dostrzec znaczenie

	Rzeczpospolitej.	Rzeczpospolitej w czasie konfliktu z Turcją.	<ul style="list-style-type: none"> co oznaczało dla Rzeczpospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu, dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, opisać reakcję polskiej szlachty na warunki pokoju w Buczaczu, przedstawić przebieg odsieczy Wiednia. 	<p>działań zbrojnych prowadzonych przez Turcję w 1683 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczpospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego. 	<p>tej bitwy dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją,</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego.
17. Barok i sarmatyzm	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> główne przyczyny słabości Rzeczpospolitej w XVII w. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sarmatyzm. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy ideologii sarmackiej. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: barok. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady budowy barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1568, ramy chronologiczne epoki baroku. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lęk przed pustką, światłocień. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować architekturę, rzeźbę i literaturę baroku, scharakteryzować polskie malarstwo barokowe, dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczpospolitej w XVII w. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Jana Andrzeja Morsztyna. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.
18. Absolutyzm we Francji	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Ludwika XIV. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: absolutyzm. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia absolutna. Uczeń potrafi:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1572, 1598, postacie: Henryka IV, Richelieu, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1661, 1685, postacie: Jeana Baptiste'a Colberta, 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> zanalizować obraz <i>Okropności nocy św. Bartłomieja</i>,

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV. 	<ul style="list-style-type: none"> • postanowienia edyktu nantejskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hugenoci, edykt nantejski, noc św. Bartłomieja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację religijną we Francji w drugiej połowie XVI w., • opisać wygląd pałacu w Wersalu. 	<p>Moliera,</p> <ul style="list-style-type: none"> • cele polityki Richelieu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: racja stanu, • czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działania polityczne podjęte przez kardynała Richelieu, • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV, • omówić politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV, • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić, kto osiągnąłby korzyść z celów, do których realizacji dążył kardynał Richelieu (PP), • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości, • określić wpływ na państwo decyzji o odwołaniu edyktu nantejskiego, • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV.
20. Monarchia parlamentarna w Anglii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Karola I Stuarta, • ramy chronologiczne rewolucji angielskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia parlamentarna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Olivera Cromwella, • organizację parlamentu angielskiego, • cele polityki Karola I Stuarta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1649, 1660. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: purytanie, chwalebna rewolucja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikały trudności Karola I Stuarta w realizacji jego celów politycznych, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu rewolucji w Anglii, • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1588, 1689, • postaci: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, • okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii, • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Armia Nowego Wzoru, lord protektor, Deklaracja praw, • przyczyny, które doprowadziły do 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Elżbiety I Wielkiej, Williama Shakespeare’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy elżbietańskie, Wielka Armada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować czasy elżbietańskie, • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii

			<p>w Anglii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z walką między królem i parlamentem. 	<p>restauracji monarchii w Anglii.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do aresztowania i skazania Karola I Stuarta na śmierć, • scharakteryzować rządy Olivera Cromwella. 	<p>po 1689 r.</p>
<p>21. Oświecenie w Europie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza, • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu ładowi, • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
<p>22. Nowe potęgi w Europie (wybrane państwo)</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie położenie Rosji, Prus i Austrii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Katarzyny II Wielkiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne działania cara zmierzające do unowocześnienia Rosji, • wskazać na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: manufaktura, Królestwo Prus, • dlaczego Piotra I nazwano Wielkim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Księżęcych od Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689, 1701, • postacie: Piotra I Wielkiego, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militarizm, • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Sankt Petersburga, • przedstawić uzbrojenie i umundurowanie żołnierzy armii pruskiej, • scharakteryzować politykę dynastyczną Habsburgów, • ocenić, w czym interesie

		w ciągu XVIII w.		z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zacofanie Rosji na początku rządów Piotra I, • przedstawić główne reformy Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II. 	władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.
23. Powstanie Stanów Zjednoczonych	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776, • postać: Jerzego Waszyngtona. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1783, 1787, 1791, • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii, • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość, • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa, • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z amerykańską 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781, • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Kongres, Karta praw. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej, • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami, • wymienić najważniejsze wydarzenia amerykańskiej wojny o niepodległość. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • na czym polega system prezydencki. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości, • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych, • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.

			wojną o niepodległość.		
24. Początek rewolucji francuskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789, • postać: Ludwika XVI, • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym, • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielka trwoga. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w., • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji, • opisać wydarzenia wielkiej trwogi. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować Deklarację praw człowieka i obywatela pod kątem zawartych w niej zasad dotyczących organizacji państwa i społeczeństwa, • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.
25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Maksymiliana Robespierre’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jakobini, wielki terror. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, Ustawa o duchowieństwie, monarchia konstytucyjna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji francuskiej, • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: powstanie w Wandei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji, • omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią, • przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego, • wyjaśnić, co zawierała Ustawa o duchowieństwie, • zanalizować XVIII-wieczne rysunki propagandowe związane z rewolucją francuską, • dostrzec jednostronność oceny osiągnięć rewolucji zawartą w tych rysunkach, • ocenić dokonania rewolucji francuskiej.

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI, • dostrzec przyczyny popularności jakobinów. 	istnienia republiki.	
26. Czas saskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733, • postaci: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, • ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy saskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Konarskiego, • tytuły rozpraw politycznych dotyczących reform państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej, • wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1717, • postanowienia sejmu niemego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sejm niemy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego, • scharakteryzować projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1709, • postać: Karola XII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Collegium Nobilium, • w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg elekcji w 1697 r., • scharakteryzować Saksonię pod panowaniem Sasów, • przedstawić przebieg elekcji w 1733 r., • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pijarzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu, • przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej, • scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III, • ocenić czasy saskie.
27. Ostatni król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1772, • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego, • państwa uczestniczące w I rozbiorze Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny odebrane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1768, • żądania konfederatów barskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny I rozbioru Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1767, • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska, <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Nikołaja Repnina, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg konfederacji barskiej, • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski.

	Rzeczpospolitej w trakcie I rozbioru.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu konfederacji barskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich, • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska, • przedstawić przebieg sejm w 1767 r., • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski. 	<p>w dążeniach Familii i władczyni Rosji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku I rozbioru. 	
28. Czasy stanisławowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich, • cele istnienia KEN. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie, • opisać wygląd pałacu Na Wodzie w Łazienkach Królewskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773, • postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rada Nieustająca, • przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmiku rozbiorowego, • scharakteryzować system edukacji w Rzeczpospolitej przed utworzeniem KEN, • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcello Bacciarellego, Canaletta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia, • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i>, • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczpospolitej w czasach stanisławowskich, • ocenić czasy stanisławowskie.
29. Konstytucja 3 maja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791, • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Sejm Wielki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczpospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790, • postacie: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, • najważniejsze reformy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczpospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego, • scharakteryzować 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego, • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczpospolitej.

	(Czteroletni), Ustawa rządowa.	magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw. Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja.	Sejmu Wielkiego. Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej.	stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej, • porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie.	
30. II rozbiór Polski	Uczeń zna: • datę: 1793, • postać: Tadeusza Kościuszki, • państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski. Uczeń rozumie: • znaczenie pojęcia: targowica. Uczeń potrafi: • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce.	Uczeń zna: • postać: Józefa Poniatowskiego, • miejsca głównych bitew w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja. Uczeń rozumie: • pojęcie: konfederacja targowicka (targowica). Uczeń potrafi: • przedstawić reakcje na uchwalenie Konstytucji 3 maja, • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny w obronie Konstytucji 3 maja.	Uczeń zna: • datę: 1792, • postać: Ksawerego Branickiego. Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja, • porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską, • wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich.	Uczeń rozumie: • pojęcie: Order Virtuti Militari, • dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja. Uczeń potrafi: • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce.	Uczeń potrafi: • ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką, • przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie, • ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
31. Upadek Rzeczypospolitej	Uczeń zna: • daty: 1794, 1795, • państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski, • główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. Uczeń rozumie: • pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska	Uczeń zna: • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego. Uczeń rozumie: • znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami, • dlaczego Rzeczypospolita upadła.	Uczeń zna: • postanowienia Uniwersału połanieckiego. Uczeń rozumie: • pojęcie: Uniwersał połaniecki. Uczeń potrafi: • przedstawić plany patriotów polskich, • dostrzec przyczyny,	Uczeń zna: • postać: Antoniego Madalińskiego. Uczeń potrafi: • dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce, • rozróżnić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.

	(powstanie kościuszkowskie), kosynierzy. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego, wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego. 	które zdecydowały o klęsce masowego poboru do wojska.	w wyniku III rozbioru.	
32. Podboje Napoleona	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Napoleona Bonapartego, cele polityczne Napoleona. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji, wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1804, ramy chronologiczne wojen napoleońskich. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: blokada kontynentalna, Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich, przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyktando, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich dyktando przejął władzę we Francji, przedstawić działalność Napoleona w okresie konsultatu. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r., cel powstania Kodeksu Napoleona. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kampania włoska, znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rządy dyktandu, opisać działalność Napoleona we Włoszech, określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona, wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805, 1806, 1807, postanowienia pokoju w Tyliczu. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojen napoleońskich, dostrzec zmiany w Europie zachodzącej pod wpływem podbojów Napoleona, przedstawić stosunek sił austriacko-rosyjskich i francuskich przed bitwą pod Austerlitz, opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Austerlitz, ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona.

				narodów europejskich.	
33. Po III rozbiórce Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1797, • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Jana Henryka Dąbrowskiego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegała tragedia Legionów Polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób sąsiedzi Rzeczypospolitej usprawiedliwiali swój udział w zaborach, • wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą w poszczególnych zaborach, • dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację poszczególnych grup społeczeństwa byłej Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim, pruskim i austriackim, • opisać losy Legionów Polskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej, • przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemie polskie.
34. Księstwo Warszawskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815, • postać: Józefa Poniatowskiego, • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego, • scharakteryzować ustrój Księstwa Warszawskiego, • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów, • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813, • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem, • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwach pod Somosierrą i Raszynem, • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję, • opowiedzieć o przebiegu

					<p>wyprawy na Rosję, • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków.</p>
--	--	--	--	--	---